

Plantepressa

- en blogg fra botanikere ved Norsk institutt for naturforskning

Onsdag 24. februar 2021 - 15:28

Eksklusive tilbud! Rød løper! Privat lounge og null ventetid! Å ha VIP-status gir deg det lille ekstra. Noen typer natur har også VIP-status. De kalles utvalgte naturtyper, og de får spesialbehandling: egen forskrift, egen handlingsplan og enhetlig forvaltning uansett hva som påvirker dem.

Det er ikke mange av disse utvalgte naturtypene, inntil nylig bare seks: slåttemark, slåttemyr, hule eiker, kalklindeskog, kalksjøer og kystlynghei. Felles for alle er at de er utvalgt på bakgrunn av hvor truet de er og hvor viktige de er for sjeldne arter, eventuelt om Norge har et spesielt ansvar for dem eller om de omfattes av internasjonale forpliktelser. Nylig har det kommet to nye naturtyper på VIP-lista: [olivinskog](#) og [åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone](#), som begge regnes som sterkt truet.

Åpen grunnlendt kalkmark skal følges tett framover

Åpen grunnlendt kalkmark omfatter åpne, grunnlendte, naturlig treløse områder på kalkrik berggrunn under skoggrensa. De mest artsrike utformingene av denne naturtypen finnes i boreonemoral sone, en sone med svært gunstig klima som vi finner i en smal stripe langs kysten i Sør-Norge. Kombinasjonen av svært gunstig klima og kalkrik berggrunn er imidlertid ikke vanlig, så åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone er i hovedsak begrenset til områdene rundt Oslofjorden. Siden dette nå har blitt en utvalgt naturtype, skal åpen grunnlendt kalkmark følges opp svært tett framover, i tråd med spesialbehandlingen som VIP-statusen bringer med seg.

Ingen vits med rød løper hvis det er fast-track som er tingen

Denne oppfølgingen er vi allerede godt i gang med. Åpen grunnlendt kalkmark trues nemlig av både nedbygging, slitasje fra ferdsel, økt forekomst av busker og kratt og spredning av fremmede arter. Samtidig huser denne naturtypen et stort mangfold av planter, sopp og insekter, og mange av disse er blant våre mest sjeldne arter. Derfor er det viktig å snarest mulig finne ut hvordan det egentlig står til med åpen grunnlendt kalkmark. På sikt er det også viktig å undersøke om eventuelle tiltak som settes i verk, har ønsket effekt. For å si det med VIP-sjargong: det er ingen vits å stille med rød løper dersom det er fast-track som er tingen!

På øyhopping for å sjekke om VIP-naturen har det bra

Vi har i mer enn ti år kartlagt forekomster av åpen grunnlendt kalkmark og artsmangfoldet der. På oppdrag fra Miljødirektoratet satte vi i sommer i gang systematisk overvåking av naturtypen for å finne ut hvordan det står til. Vi ønsket blant annet å finne ut hvor stort areal av naturtypen vi egentlig har og hvordan dagens tilstand er: er det mye slitasje og fremmede arter, økende forekomst av busker og kratt, eller har naturtypen det bra?

Åpen grunnlendt kalkmark omfatter åpne områder på kalkrik berggrunn, som for eksempel her på Ostøya i indre Oslofjord. Vegetasjonen ser kanskje skrinnet og stusselig ut, men dette er levested for mange sjeldne og truede arter, som dragehode (i forgrunnen) og knollmjødurt (i bakgrunnen). Foto: Siri Lie Olsen.

aksveronika, hjorterot, nikkesmelle, stjernetistel, smånøkkel og oslosildre?

Fremmede arter er en trussel mot den eksklusive naturtypen

De foreløpige resultatene etter ett av fem planlagte år med datainnsamling tyder på at vi har igjen bare i overkant av 1 km² av åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone rundt Oslofjorden. Det betyr at vi må ta ekstra godt vare på disse små flekkene. Men gjør vi det? Riktig nok fant vi mange truede arter der – men vi fant også veldig mange fremmede arter. Der det var mye fremmede arter, var det totalt sett færre arter å finne. Med andre ord utgjør fremmede plantearter en reell trussel mot det biologiske mangfoldet på åpen grunnlendt kalkmark. Graden av påvirkning varierte imidlertid fra lokalitet til lokalitet: noen steder sto det bra til, andre steder var hele området nærmest overvokst av bergknapp, mispler og andre fremmede arter, og atter andre steder var slitasjen fra badegjester og andre besøkende stor.

Sommerens arbeid viser at vi har med en skikkelig eksklusiv naturtype å gjøre: med et areal på 1 km² utgjør åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone omtrent 0,0003% av Norges landareal – og det meste ligger i pressområder tett på Oslo og

Åpen grunnlendt kalkmark trues blant annet av fremmede arter, som her på Ulvøya hvor et sammenhengende teppe av gravbergknapp (med lysegrønne blader) har tatt fullstendig overhånd. Foto: Siri Lie Olsen.

Andre blogginnlegg om åpen grunnlendt kalkmark finner du [her \(Oslo-naturen krymper\)](#) og [her \(Oslo er Norges «biomangfoldhovedstad» - men hva skjer når naturområdene krymper?\)](#).

Enkelte steder, som her på Hovedøya rett utenfor Oslo, kan slitasje fra ferdsel være en trussel mot artene som vokser på åpen grunnlendt kalkmark Foto: Siri Lie Olsen.

[PLANTEPRESSA](#)

[BLOGG](#)

We were unable to load Disqus. If you are a moderator please see our [troubleshooting guide](#).

Om forskning.no

- [Forskning.no](#) er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.